

**Конспект круглого столу
для вихователів
Тема: «Актуальність спадщини М. Монтессорі у
сучасному освітньому просторі»**

Підготувала
вихователь
Власенко І. С.

— Доброго дня, шановні колеги! Рада бачити вас сьогодні на нашому круглому столі.

— Ми зібралися для того, щоб поговорити про надзвичайно цікаву й важливу тему — спадщину видатної жінки, педагога і лікаря Марії Монтесорі.

— Але перш ніж почати, я хочу запропонувати невелике налаштування.

Подумайте і скажіть слово, яке у вас асоціюється з дитинством. Це може бути будь-що: іграшка, місце, запах, колір.

Гра «Мікрофон» (учасники називають по одному слову; після вправи підсумувати)

— Дякую, колеги! Ви бачите, що дитинство у кожного з нас особливе. Так само і кожна дитина унікальна — і саме про це сьогодні піде мова.

— А щоб створити атмосферу, хочу навести мотиваційну фразу:

«Кожна дитина — це Всесвіт, і від нас залежить, чи відкриє вона свої зірки».

Вступ

— Отже, кілька слів про Марію Монтесорі. Це була італійська лікарка та педагогиня. Вона стала першою жінкою-лікарем в Італії, а пізніше присвятила себе педагогіці.

— Її ідея проста, але надзвичайно глибока: дати дитині можливість розвиватися природно, у власному темпі, через діяльність.

— Вона говорила: «Допоможи мені зробити це самому». Це ключ до всієї її методики.

— Чому ця педагогіка актуальна сьогодні?

По-перше, тому що сучасний світ потребує людей із самостійним мисленням.

По-друге, тому що дітям необхідно відчувати свободу вибору і відповідальність.

По-третє, методика Монтесорі поширена в усьому світі і дає позитивні результати.

— Сьогодні ми з вами розглянемо основні принципи цієї педагогіки і подумаємо, як вони можуть бути корисні у нашій роботі.

Основні принципи М. Монтесорі (презентація)

1. Дитина — центр освітнього процесу

— Перший і головний принцип: дитина — це центр усього навчання.

— У кожного з нас свій характер, свої таланти, свої особливості. Діти так само відрізняються між собою. Хтось швидше вчиться говорити, хтось — малювати, хтось — рахувати.

— Завдання педагога — побачити цю індивідуальність і допомогти дитині розкритися.

Приклад: У групі є кілька сенсорних матеріалів. Одна дитина хоче працювати з крупною, інша — з водою. І це нормально. Ми не змушуємо їх робити одне й те ж, а дозволяємо обрати.

2. Навчання через діяльність

— Другий принцип: діти вчаться не тоді, коли слухають пояснення, а коли діють.

— Дитина — це дослідник. Вона хоче торкатися, пробувати, пересипати, будувати. І саме так вона найкраще засвоює знання.

Приклади діяльності:

- сенсорні вправи (пересипання круп, переливання води, сортування за кольором чи формою);
- вправи практичного життя (застібання гудзиків, поливання квітів, прибирання після себе);
- творчі завдання (малювання, ліплення, конструювання).

Приклад: Коли дитина пересипає воду з однієї посудини в іншу, вона розвиває уважність, точність рухів, терпіння. Це не просто «гра з водою», а навчання.

3. Самостійність та свобода вибору

- Третій принцип: діти мають право вибору.
- Дитина сама вирішує, з чим працювати, як довго цим займатися.
- Це не означає повну вседозволеність. Є правила — безпека, повага до інших, порядок. Але в межах цих правил дитина вільна.

Приклад: У групі є куточок з матеріалами для малювання, ліплення та сенсорних ігор. Дитина сама вирішує, що їй цікаво зараз. Ми не примушуємо всіх малювати одночасно, а даємо можливість обирати.

4. Роль педагога — спостерігач і наставник

- Четвертий принцип: вихователь не є диктатором у класі.
- Його роль — уважно спостерігати, підтримувати, допомагати, коли це потрібно.
- Якщо дитині складно, ми не робимо все за неї, а показуємо приклад і дозволяємо повторити.

Приклад: дитина не може застібнути гудзик. Ми показуємо один раз, як це зробити, і даємо можливість спробувати самостійно. Це формує впевненість.

5. Підготовлене середовище

- І останній принцип: середовище повинно бути організованим так, щоб дитина могла діяти самостійно.
- Матеріали розташовані на полицях, доступних для дитини.
- Усе має своє місце, чисто, охайно, красиво.
- Дитина приходить і бачить: ось де фарби, ось де іграшки, ось де книжки.

Приклад: у куточку практичного життя є маленькі глечики, серветки, ложки. Дитина сама бере і користується, коли хоче попрактикуватися.

Практична частина

- А тепер пропоную обговорити:
«Які принципи Монтесорі ви вже застосовуєте у своїй роботі?»
(Учасники діляться прикладами, ведучий занотовує найцікавіші відповіді).
- Давайте спробуємо кілька простих вправ із методики Монтесорі.

Демонстрації:

1. «Таємничий мішечок» — на дотик визначити предмет.
2. «Сортування» — розкласти предмети за кольором чи формою.
3. «Пересипання» — пересипати крупу ложкою з однієї ємності в іншу.

☐ **Гра «Таємничий мішечок»**

☐ **Мета:**

- розвиток тактильних відчуттів та сенсорики;

- вміння концентрувати увагу;
- розвиток мовлення (опис предмета);
- формування здогадок і логічного мислення.

□ Матеріали:

- щільний мішечок (непрозорий, тканинний, щоб не було видно предметів);
- невеликі знайомі дітям предмети (10–15 штук): кубик, гудзик, олівець, ключик, камінчик, шишка, м'ячик, ложка, машинка, іграшкове яблуко тощо.

□ Хід гри:

1. Підготовка.
 - Вихователь показує дітям мішечок і пояснює, що всередині заховалися різні предмети.
 - Завдання — на дотик відгадати, що там.
2. Демонстрація.
 - Вихователь дістає один предмет, показує дітям, називає його.
 - Потім кладе назад у мішечок.
3. Основна гра.
 - Дитина занурює руку в мішечок, на дотик обмацує предмет, намагається здогадатися, що це.
 - Може одразу сказати слово («Це кубик») або описати («Воно тверде, квадратне...»).
4. Перевірка.
 - Дитина витягає предмет із мішечка і перевіряє, чи відгадала.
5. Ускладнення.
 - Вихователь може попросити описати предмет, не називаючи його. А інші діти вгадують.
 - Або запропонувати дістати два предмети й знайти між ними щось спільне/відмінне.

□ Варіанти для різного віку:

- Молодші діти (3–4 роки): просто називають предмет.
- Старші (5–6 років): описують за ознаками: форма, матеріал, тверде/м'яке, велике/маленьке.
- Для вихователів на круглому столі: можна використати незвичайні предмети (прищіпка, мушля, свічка), щоб відчути складність і цікавість вправи.

□ Поради:

- Краще брати знайомі дітям предмети, щоб уникнути розчарування.
- Для різноманіття можна міняти тематику: «фрукти», «кухонне приладдя», «іграшки».
- Гра підходить і для розвитку мовлення: дитина не тільки відгадує, а й вчиться описувати

□ Гра «Сортування»

□ Мета:

- розвиток уваги, спостережливості;
- формування вміння класифікувати предмети;
- розвиток дрібної моторики;
- розширення словникового запасу (назви кольорів, форм, ознак).

□ Матеріали:

- кольорові гудзики, камінчики, кришечки, іграшки, кубики;
- сортувальні тарілочки, кошики або контейнери різного кольору;
- картки із зображенням фігур (коло, квадрат, трикутник).

□ Хід гри:

1. Підготовка.

- На столі — змішані предмети (різних кольорів і форм).
- Поруч — порожні мисочки / кошики різного кольору або з

картинками форм.

2. Демонстрація.

- Вихователь бере предмет, показує і пояснює:

«Цей гудзик червоний — я кладу його в червону мисочку».

«Цей кубик квадратний — він піде в кошик із квадратом».

3. Основна гра.

- Дитина бере предмет і вирішує, куди його покласти — за кольором чи за формою.

- Якщо помиляється, вихователь лагідно підказує.

4. Ускладнення.

- Сортувати одразу за двома ознаками: «Знайди сині круглі гудзики».
- Обмежити час (хто швидше розкладе).
- Дати дітям змішану групу предметів і попросити придумати свій спосіб сортування (велике–маленьке, тверде–м'яке, дерев'яне–пластикове).

□ Варіанти для різного віку:

- Молодші діти (3–4 роки): сортують лише за кольором.
- Середні (4–5 років): додається сортування за формою.
- Старші (5–6 років): складні варіанти: подвійні ознаки, придумати власне правило.

□ Поради:

- Використовуйте великі предмети для молодших дітей (щоб уникнути ковтання).
- Матеріали краще натуральні (камінці, шишки, дерев'яні фігури).
- Поступово вводьте нові способи сортування (текстура, призначення).
- На круглому столі можна дати вихователям завдання: за хвилину розкласти предмети 3-ма різними способами — це викличе інтерес і сміх.

☐ Вправа «Пересипання»

☐ Мета:

- розвиток дрібної моторики та координації рухів;
- тренування точності, акуратності, концентрації уваги;
- розвиток терпіння і самостійності;
- підготовка руки до письма.

☐ Матеріали:

- 2 невеликі ємності (чашечки, мисочки, баночки, склянки);
- ложка (чайна або десертна, для старших дітей — більша);
- крупа (рис, гречка, горох, квасоля, манка — залежно від віку);
- піднос або серветка (щоб зручно прибирати розсипане).

☐ Хід вправи:

1. Підготовка.

- На підносі стоять дві однакові ємності.
- Одна наповнена крупою, інша — порожня.
- Поруч лежить ложка.

2. Демонстрація (вихователь показує).

- Повільно бере ложкою крупу з повної ємності.
- Обережно пересипає у порожню.
- Повторює кілька разів.
- Потім каже: «А тепер спробуй ти».

3. Діяльність дитини.

- Дитина бере ложку і пробує пересипати самостійно.
- Якщо щось розсипається — це нормально. Дорослий не сварить, а спокійно показує, як прибрати.

4. Завершення.

- Дитина пересипає крупу до кінця.
- Потім може змінити ролі ємностей: пересипати назад.
- Разом з дорослим прибирає місце.

☐ Варіанти для різного віку:

- Молодші діти (3–4 роки): використовують великі крупи (горох, квасоля) та велику ложку.
- Середні (4–5 років): беруть дрібніші крупи (рис, гречка).
- Старші (5–6 років): працюють із манкою або просом — потрібна найбільша уважність і точність.

☐ Ускладнення:

- Пересипати не ложкою, а маленькою лопаткою чи совочком.
- Використовувати дві ложки різного розміру (змінювати складність).
- Засікти час (хто швидше, але без розсипання).
- Додати правило: пересипати мовчки, у повній тиші (виховує зосередженість).

☐ Поради вихователю:

- Завжди починайте з демонстрації — рухи повинні бути повільними і чіткими.
- Використовуйте піднос, щоб обмежити робочу зону.
- Дайте дитині можливість завершити вправу самій — не втручайтеся без потреби.
- Хваліть не за результат («не розсипав»), а за старання («ти дуже уважно працював»).

— Як ви бачите, ці завдання прості, але вони розвивають уважність, сенсорику, мислення.

Рекомендації та поради

— Декілька порад для нас, педагогів:

1. Використовуйте методику Монтессорі не повністю, а частково, адаптуючи до умов садка.
2. Поступово вводьте матеріали, щоб діти вчилися користуватися ними правильно.
3. Організуйте куточки інтересів: сенсорика, практичне життя, творчість.
4. Заохочуйте дітей допомагати одне одному.
5. Залучайте батьків: пояснюйте, що вдома дитина теж може розвивати самостійність.

Приклади для батьків:

- дозволити дитині застібати куртку самостійно;
- допомагати накривати на стіл;
- поливати квіти;
- прибирати свої іграшки.

Підсумок

— Отже, сьогодні ми з вами переконалися, що спадщина Марії Монтессорі не втратила своєї актуальності.

— Її методика вчить нас бачити у дитині особистість, підтримувати її самостійність, створювати умови для розвитку.

— Вихователь у системі Монтессорі — не вчитель, який диктує, а партнер, наставник і приклад для дитини.

— І на завершення хочу навести слова Марії Монтессорі:

«Допоможи мені зробити це самому — і я зможу навчитися всього».

— Дякую всім за участь!